

AB.LV

Aizkraukles Banka Latvija

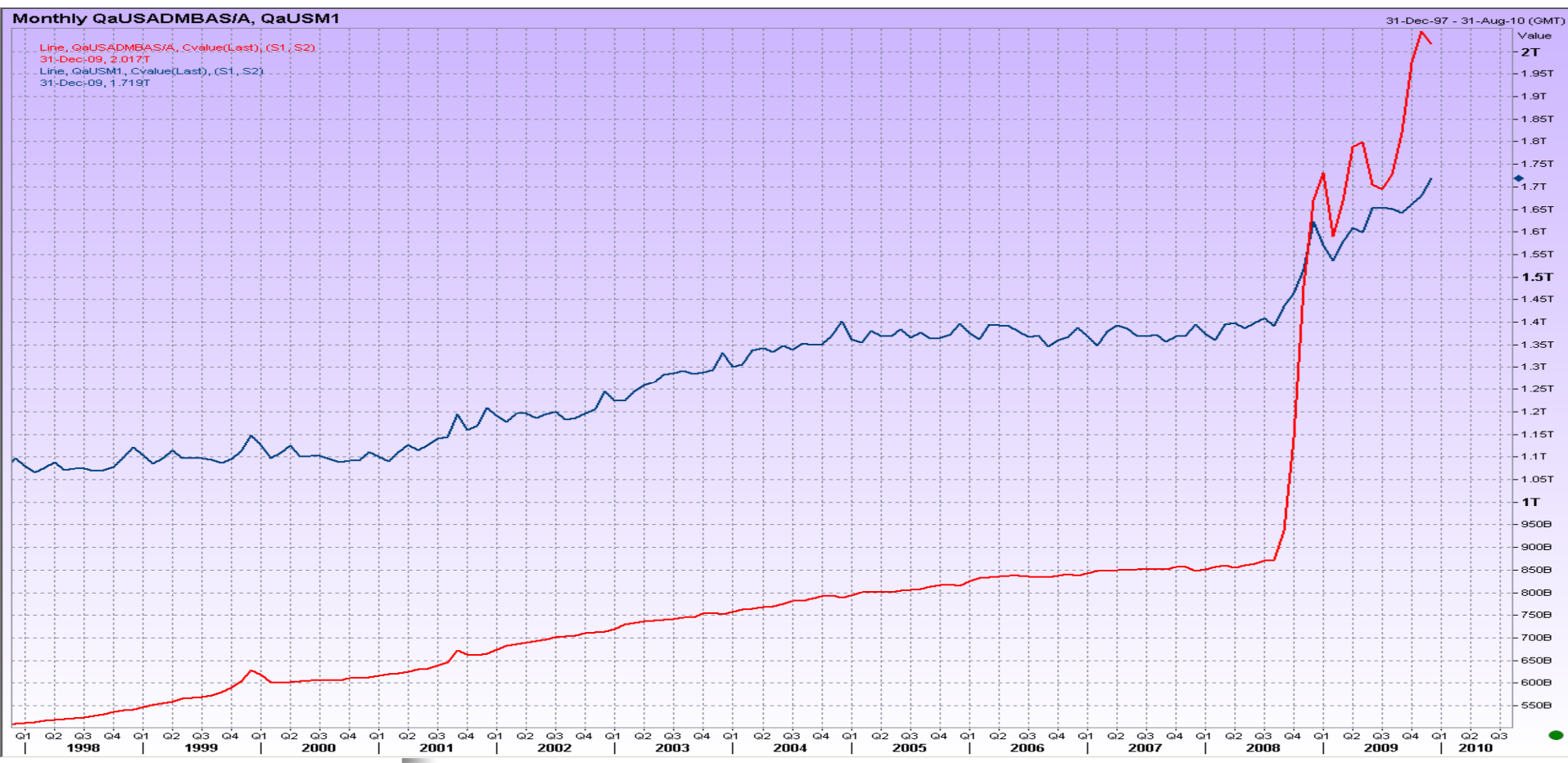
Pasaules finanšu tirgus:
2010. gada janvāra rezultāti

Leonīds Aļšanskis
Dr. Math.

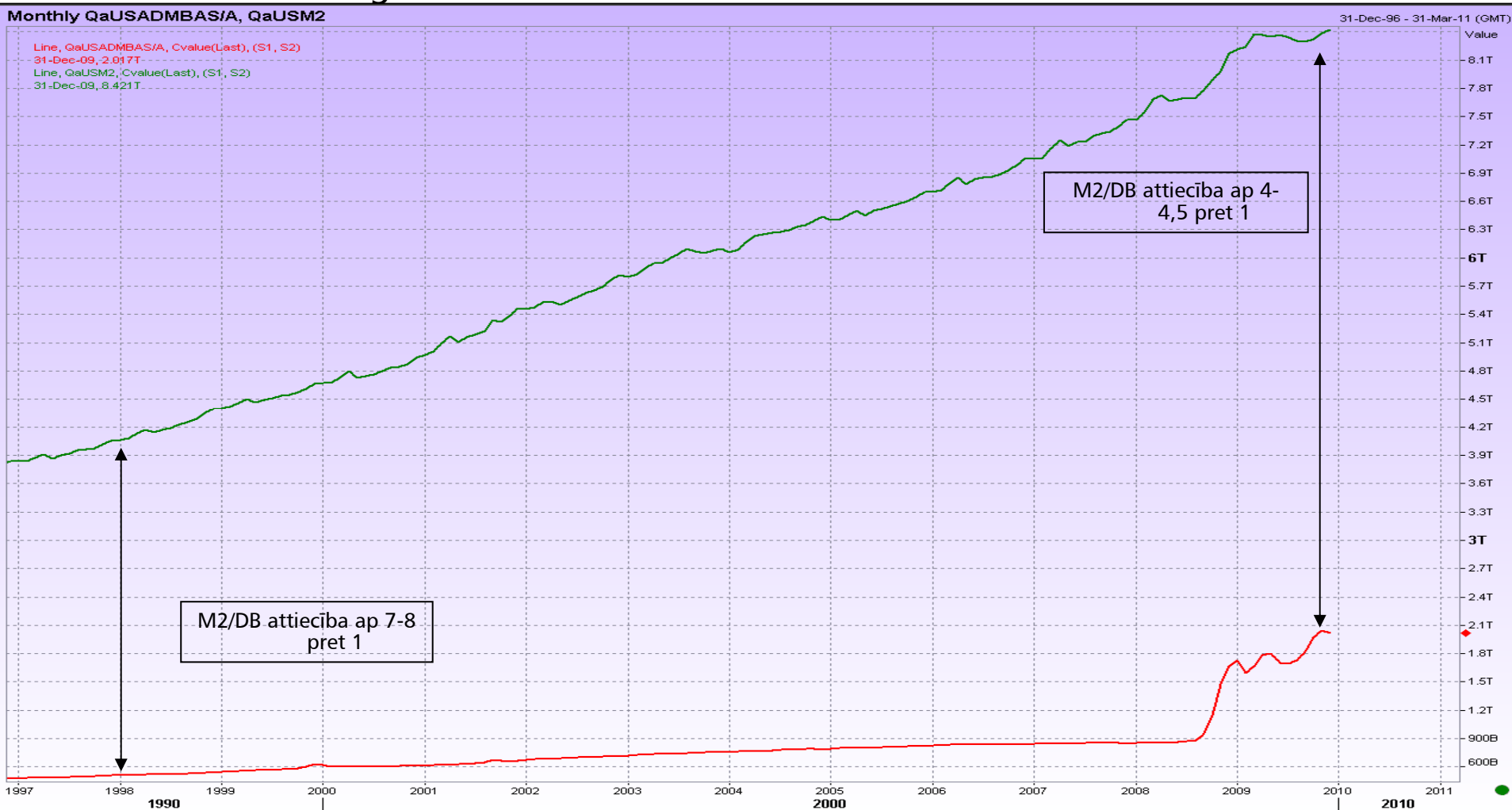
- Pirmais 2010. gada mēnesis pasaules finanšu-ekonomiskai sistēmai pagājis samērā mierīgi, bet janvārī bija vērojama nozīmīga ieguldītāju pozitīva noskaņojuma vājināšanās, pirmoreiz kopš 2009. gada pavasara.
- Un tas neskatoties uz publicētiem datiem par ASV IKP spēcīgu pieaugumu Q4 2009 par 5,7% (salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu) un Lielbritānijas ekonomikas izešanu no recesijas.
- Saskaņā ar provizoriskiem aprēķiniem, 2009. gads tomēr beigsies ar vispasaules IKP kritumu par aptuveni 1%, bet tas ir daudz labāk, nekā visi bija gaidījuši.
- Pēc visa spriežot, pasaules finanšu krīzei 2007.-2009. gadā, kas gandrīz bija sagrāvusi mūsu finanšu sistēmu, bija tikai ierobežota negatīva ietekme uz pasaules ekonomiku, daudz mazāka, nekā bija gaidīts.
- Bet to izdevās panākt nevis pateicoties tirgus mehānismu darbībai, bet ar vairāku triljonu dolāru un eiro ieplūdināšanu sistēmā, ko veica vadošās pasaules valstis.
- Rezultātā lielākām valstīm ir izveidojies milzīgs deficītu un valsts parādu pieaugums, kā arī palielinājās vadošo pasaules valūtu naudas bāzes.
- Finanšu gadā, kas ir beidzies 2009. gada septembrī, ASV valsts budžeta deficīts sastādīja rekordlielus \$1,42 trlj., jeb 10% no IKP.
- Turklāt, ASV valsts parāda apmērs kalendāra 2009. gada beigās pārsniedza \$12 trlj. (salīdzinot ar \$9 trlj. 2007. gada beigās) un sastādīja ap 87% no IKP!

- Japānas budžeta deficīts 2009. gadā arī sasniedza 10%, bet valsts parāds pieauga līdz 210% no IKP (salīdzinot ar 170% krīzes sākumā).
- Eiropā 2009. gadā vislielākais valsts izdevumu pieaugums bija: Grieķijai, kurai budžeta deficīts sastādīja 12,7% no IKP, Lielbritānijai — 12,6%, Spānijai — 12,4%, Īrijai — 12%.
- 2009. gada beigās valsts parāda attiecība pret IKP Grieķijai sasniedza 120%, Itālijai – 115%, Vācijai – 79%, Kanādai – 75%, Francijai – 74%.
- Lielbritānijas valsts parāds sasniedza 62%, salīdzinot ar tikai 40% 2007. gada beigās (visi dati par valsts parādiem EconomyWatch).
- Amerikas dolāra naudas bāze kopš 2007. gada pieauga 2,5 reizēs: no \$850 mljrd. līdz \$2,2 trlj.
- Mazāk spēcīgs, bet ievērojams pieaugums bija arī eiro un Lielbritānijas mārciņas bāzēm.
- Ja rezerves pasaules valūtu pārlietu naudas bāzi neizdosies laicīgi sterilizēt, tas var izraisīt hiperinflāciju un pat uzticības pasaules vadošām valūtām krīzi, kas var novest pie finanšu haosa.
- No otras puses, jaunizveidotas naudas priekšlaicīga sterilizācija var izraisīt pasaules ekonomikas atkārtotu nonākšanu recesijā un izprovocēt pasaules parādu krīzi.

Par to, ka banku sistēma vēl nav uzsākusi naudas, ko izveidoja Centrālās bankas, multiplicēšanu, liecina nenozīmīgs Amerikas naudas agregāta M1 (M0+ pieprasījuma konti komercbankās) pieaugums, līdz ar naudas bāzes DB (M0+ komercbanku kontu atlikumi CB) kraso pieaugumu. Turklāt DB pārsniedza M1 (visticamāk, pirmoreiz vēsturē).

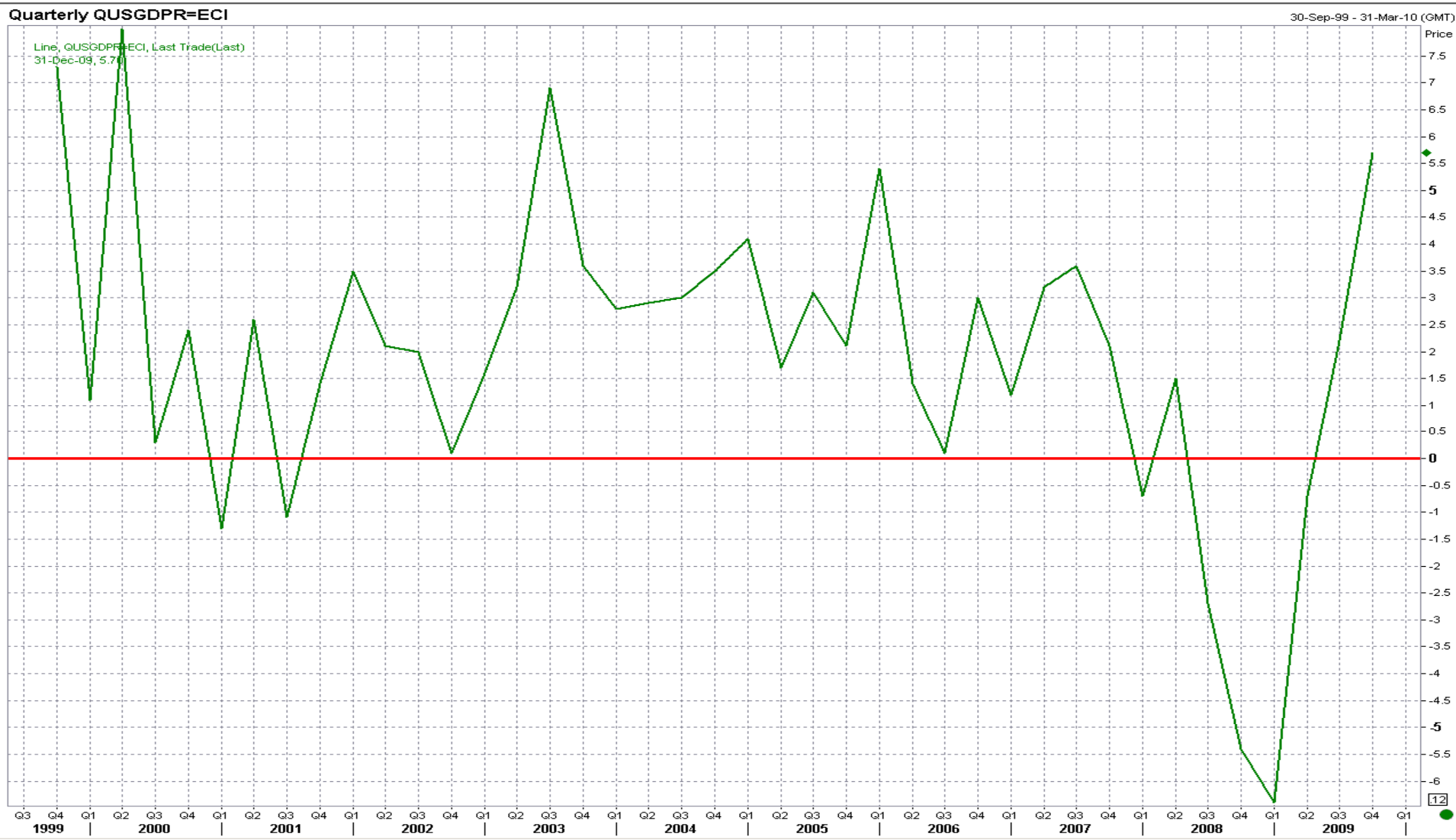
Analoģiskā aina ir vērojama arī naudas bāzes DB un dolāra naudas agregāta M2 (M1 + uzkrājumu konti + termiņdepozīti līdz \$100 000 + money market fondu daļas) kustības salīdzinošā grafikā.

- Janvārī publicētiem makroekonomiskiem pārskatiem (pārsvarā vēl par 2009. gada decembri) joprojām bija jaukts raksturs, taču pozitīvie dati vēl arvien dominēja pāri negatīviem.
- Ļoti pozitīvi izskanēja provizorisks pārskats par ASV IKP, kas Q4 2009 parādīja pieaugumu par 5,7% (salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu).
- Tas jau ir otrais pēc kārtas ceturksnis, kad Amerikas IKP pieaug (+2,2% 2009. gada 3. ceturksnī), sekojot 4 iepriekšējiem krituma ceturkšņiem (par: -2,7%, -5,4%, -6,4% un -0,7%).
- Q4 2009, pēdēja no vadošām ekonomikām, no recesijas beidzot iznāca arī Lielbritānijas ekonomika, tiesa, uzradot tikai minimālo pieaugumu par 0,1%.
- Iepriekšējos 6 ceturkšņos Anglijas ekonomikai bija negatīvs pieaugums, un pa šo laiku tā kopumā bija kritusi par 6%!
- Pēc provizoriskiem rezultātiem, par visu 2009. gadu pasaules vadošās ekonomikas uzradīs ievērojamu IKP kritumu (izņemot Ķīnas ekonomiku, kas ir pieaugusi par 8,7%): Amerikas – par 2,4%, Japānas – par 5,2%, Vācijas – par 4,9% un Lielbritānijas – par 4,8%.
- Janvārī publicētie dati par svarīgiem biznesa un patērētāju uzticības indeksiem turpināja norādīt uz pozitīvu dinamiku.
- Pēc aģentūras Bloomberg aprēķiniem, globālais pasaules ekonomikas pārlicības indekss janvārī, salīdzinot ar decembri, ir pieaudzis no 58,9 līdz 66,6 - maksimumam kopš rādītāja aprēķināšanas sākuma pirms diviem gadiem.

- Amerikas biznesa aktivitātes indeksi ISM (PMI) ražošanas sfērā decembrī parādīja pieaugumu līdz 55,9, bet februāra sākuma paziņotais janvāra indekss ir cēlies līdz 58,4.
- Aktivitātes indekss pakalpojumu sfērā janvārī atkal ir pārsniedzis līmeni 50.
- Eirozonas biznesa aktivitātes indeksi arī pieauga (ražošanas – 52,4 janvārī).
- Biznesa aktivitātes indeksi ASV un Eiropā jau 3-5 mēnešus atrodas virs līdzsvara līmeņa 50, norādot uz ekonomisko pieaugumu.
- Mazāk pozitīvi skanēja ziņas no Amerikas nekustamā īpašuma tirgus.
- Decembrī būtiski krita jauno māju pārdošanas apjomi – par 7,6%.
- Cenas mājām priekš vienas ģimenes novembrī, pēc Case-Shiller indeksa versijas, krita pirmoreiz kopš to pieauguma sākuma 2009. gada janvārī.
- Bet vissarežģītākā pasaules mērogā pagaidām paliek situācija darba tirgū un starptautiskās tirdzniecības sfērā.
- ASV bezdarbs decembrī palika 10% līmenī. Bet zaudēto darba vietu skaits ārpus lauksaimniecības sektoram (Nonfarm Payrolls) sastādīja 80 tūkstošus, kas liecina par bezdarba pieauguma turpinājumu.
- Bezdarbs Eirozonā arī gadu noslēdza 10% līmenī, kas ir 10 gadu maksimums.
- Kopējais vispasaules tirdzniecības apjoms pagājušajā gadā samazinājās par 14,4%.

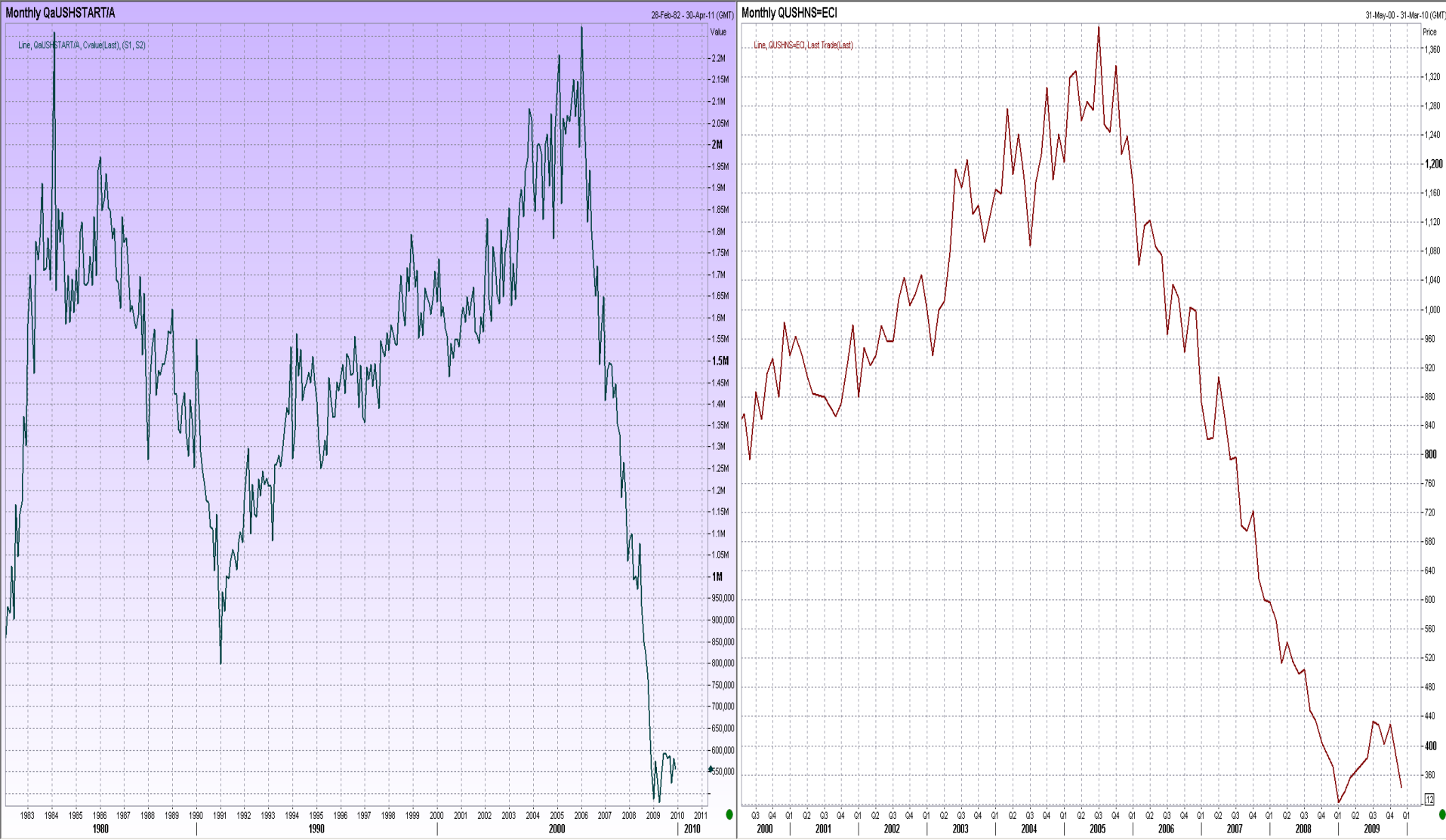
Amerikas IKP procentuālo izmaiņu grafiki (salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu)

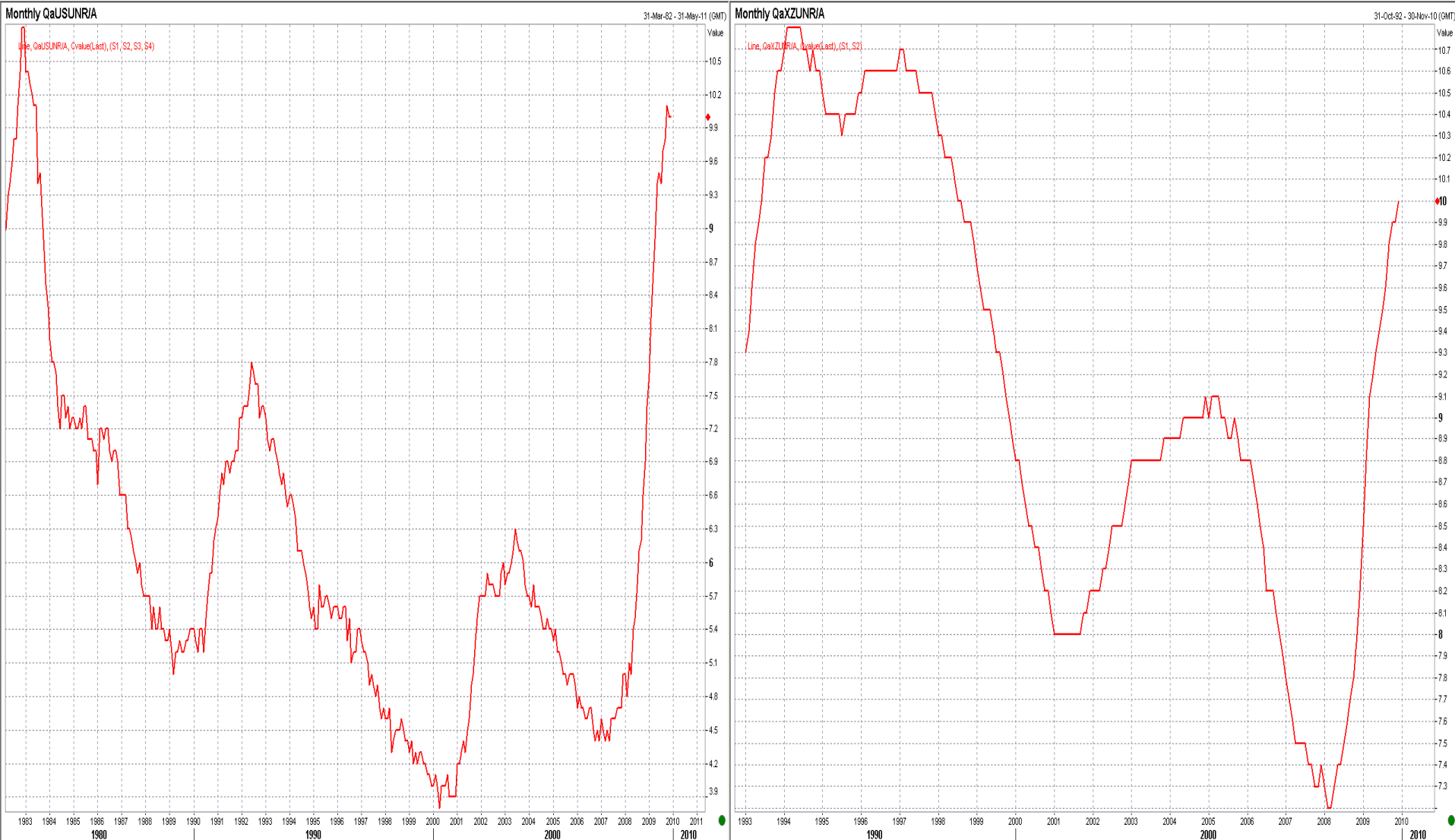
Amerikas PMI indeksu (ražošanas un neražošanas) izmaiņu grafiki

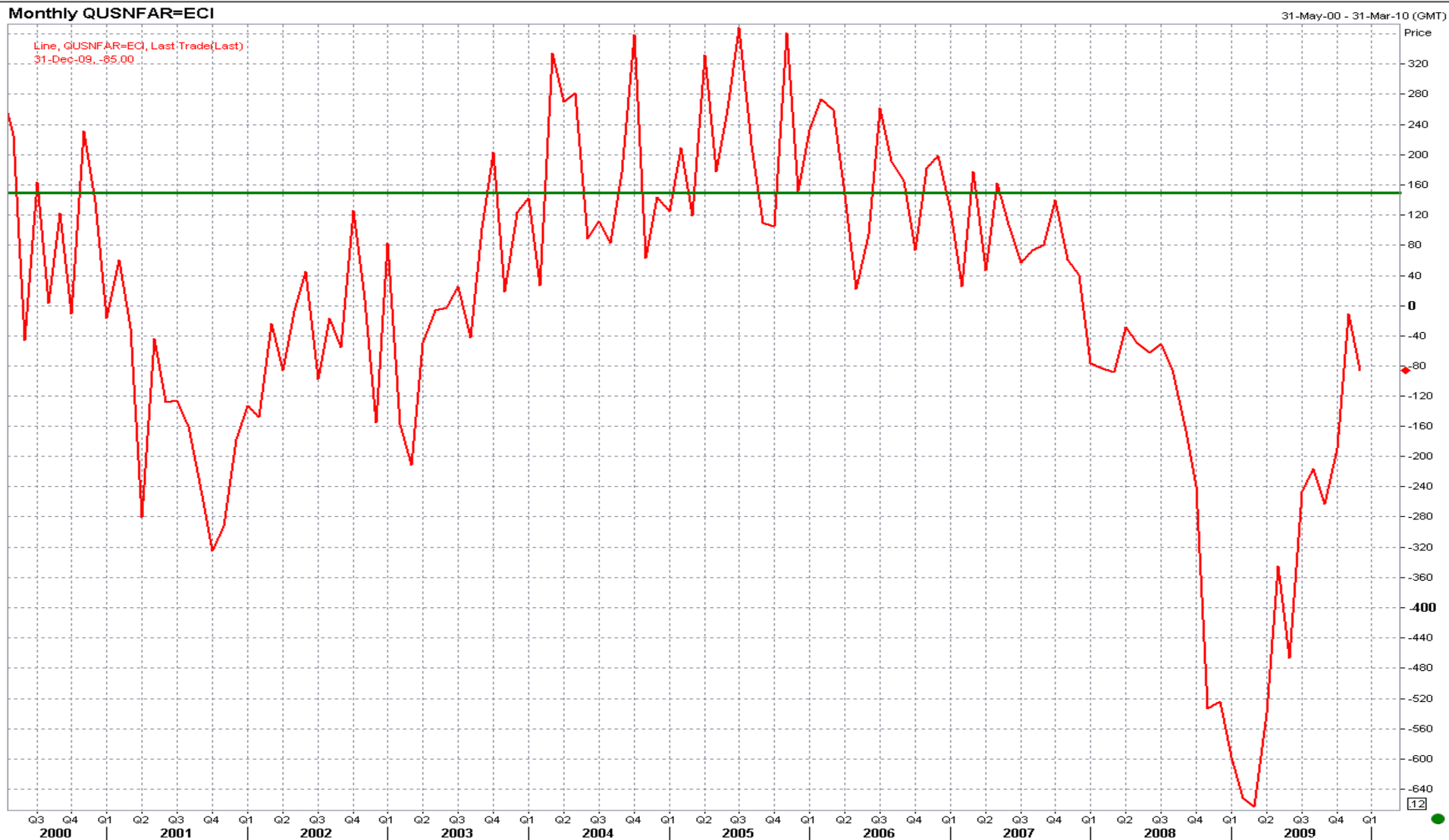
ASV jauno māju uzsāktu būvniecību un pārdošanu skaita izmaiņu grafiki

Amerikas un Eirozonas bezdarba līmeņa izmaiņu grafiki

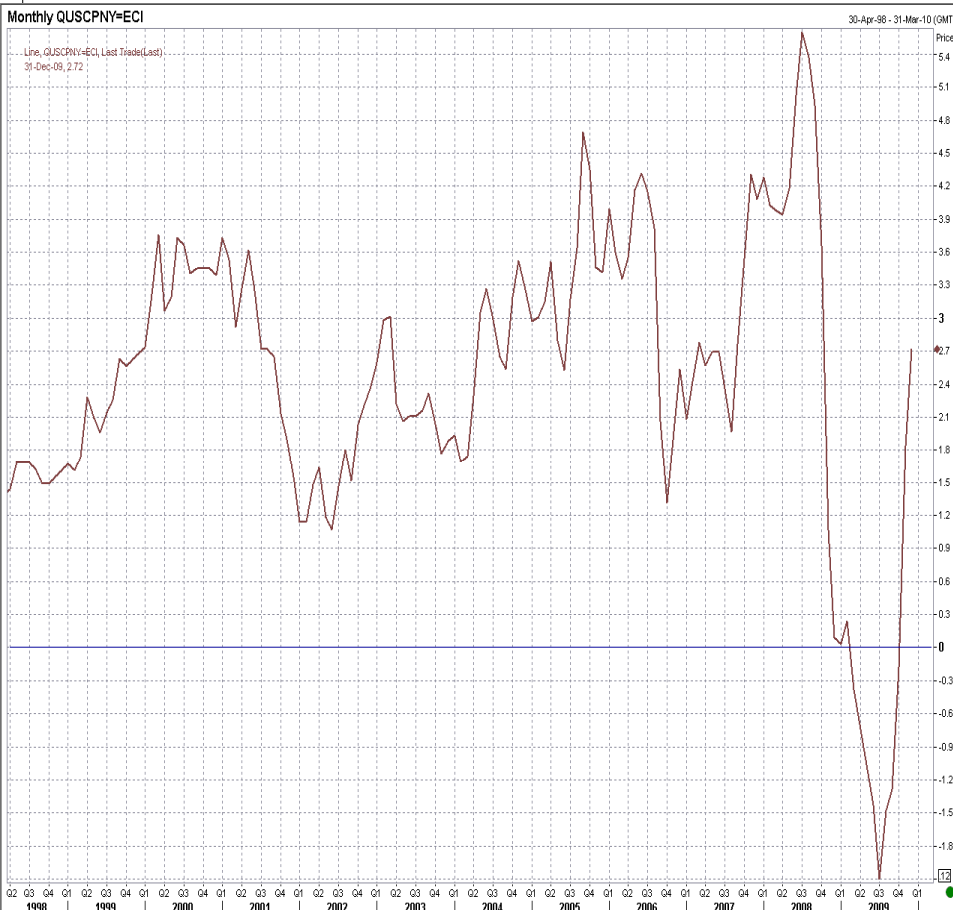
Amerikas Nonfarm Payrolls grafiki

Amerikas un Eirozonas inflācijas līmeņa izmaiņu grafiki

Decembrī Amerikā bija vērojams krass inflācijas pieaugums, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu bija pieaugusi līdz 2,7% no 1,8% novembrī (pretī deflācijai oktobrī -0,3%).

Decembrī Eirozonā inflācija bija vērojama otro mēnesi pēc kārtas, un tā pieauga līdz 0,9%. Bet Anglijā tā vispār "uzvijās" līdz 2,9%.

- Janvārī sākas publisko akciju kompāniju ceturkšņa pārskatu par 2009. gada ceturto ceturksni publicēšanas sezona.
- Pēc Bloomberg datiem, 201 no 500 Amerikas plaša tirgus (S&P 500) kompānijas, kas jau ir sniegušas pārskatus, vidēji parādīja peļņas pieaugumu Q4 2009/Q4 2008 par ievērojamiem 59,6%.
- Tas indeksa kompānijām ir pirmais kopējais peļņas pieaugums ceturkšņa laikā kopš 2008. gada otra ceturkšņa.
- Taču ir jāņem vērā, ka šis peļņas pieaugums notika, sekojot spēcīgam kritumam Q4 2008/Q4 2007, t.i. no "ļoti zema starta".
- Sektoru ziņā vislabākie rezultāti bija plaša patēriņa preču ražotājiem + 344% un izejvielu sektoram +163%.
- Bet salīdzinoši labākie, bez šaubām, ir finanšu sektora kompāniju rezultāti, kas uzrādīja labu peļņu, pretī sektora kopējiem zaudējumiem pirms gada.
- Vairākus miljardus lielu peļņu uzrādīja gandrīz visas lielākas Amerikas bankas (izņemot Citigroup, kas cieta zaudējumus \$7,6 mljrd. apmērā).
- Citu panākumu starpā var atzīmēt, piemēram, Ford Motor ceturkšņa rezultātus, kas saņēma \$900 milj. lielu peļņu un \$2,7 mljrd. par visu 2009. gadu – šī bija pirmā gada peļņa pēdējo 4 gadu laikā.

- Savās janvāra sēdēs Amerikas, Eirozonas, Japānas un Anglijas CB atstāja likmes rekordzemajos līmeņos 0,25%, 1%, 0,5% un 0,1%.
- Turklāt, neskatoties uz inflācijas pieaugumu, CB komentāri norādīja uz to, ka finansējuma izmaksas vēl ilgi paliks zemajos līmeņos.
- Tas liecina par to, ka "bailu siena", kas izveidojās krīzes laikā, iesēdās pasaules varu smadzenēs un tās nesteidzas izņemt likviditāti no tirgus.
- No janvāra svarīgiem notikumiem var atzīmēt dažas ASV prezidenta iniciatīvas, kas skar banku sektoru.
- Obama piedāvāja ieviest jauno nodokli bankām, kas bija saņēmušas palīdzību, lai atgrieztu valstij kopumā ap \$100 mljrd. 10 gadu laikā.
- Analogiskus ierosinājumus izteica arī dažu Eiropas valstu vadības (tai skaitā arī Anglijas un Zviedrijas).
- Bet daudz skarbāk izskanēja prezidenta Obamas ierosinājums aizliegt komercbankām ieguldīt līdzekļus akcijās un būt ieguldījumu fondu īpašniekiem.
- Tas pēdējais atkal sadalīs banku un ieguldījumu biznesu un kļūs par šķērsli banku izaugsmei līdz tādām lielām (too big to fall), kas krīzes gadījumā apdraudēs visu ekonomiku, kā tas notika 2008. gadā.
- Šī ideja izraisīja ļoti negatīvu Amerikas vadošo baņķieru reakciju un noveda pie aktīvas banku akciju pārdošanas tirgū.

Pasaules akciju tirgus

- Pagājušais mēnesis pasaules akciju tirgū sākas uz visai pozitīvas nots, un mēneša pirmajā pusē visi mūsu vērotie indeksi uzrādīja labu pieaugumu.
- Toties no septembra vidus sāka parādīties negatīvas tendences.
- Izteiktie prezidenta Obamas ierosinājumi, kas paredz finanšu institūciju lieluma un to operāciju ierobežošanu, izraisīja ASV lielāku banku akciju cenu nobrukumu un veicināja negatīva noskaņojuma pieaugumu visā tirgū.
- Rezultātā vairākums pasaules vadošo fondu indeksu mēnesi noslēdza ar samazinājumu.
- Pasaules akciju tirgus indekss MSCI World janvārī krita par 4,1%, bet attīstības tirgus indekss MSCI EM to noslēdza ar kritumu par 5,6%.
- Vislabākais rezultāts mūsu vēroto attīstīto tirgu indeksu starpā šoreiz bija Japānas N225, kas krita tikai par 3,3%.
- Par pieauguma līderi mūsu vēroto attīstības tirgu starpā janvārī kļuva Ukrainas tirgus, kas pieauga par 10,6%. Šeit tirgus optimistiski noreagēja uz prezidenta vēlēšanu pirmās kārtas rezultātiem.
- Vissliktāko dinamiku attīstības tirgu starpā janvārī uzrādīja Ķīnas tirgus, kura indekss SSEC mēneša laikā krita par 8,8%, paradoties pazīmēm, ka valsts varu monetārā politika kļūs stingrāka.

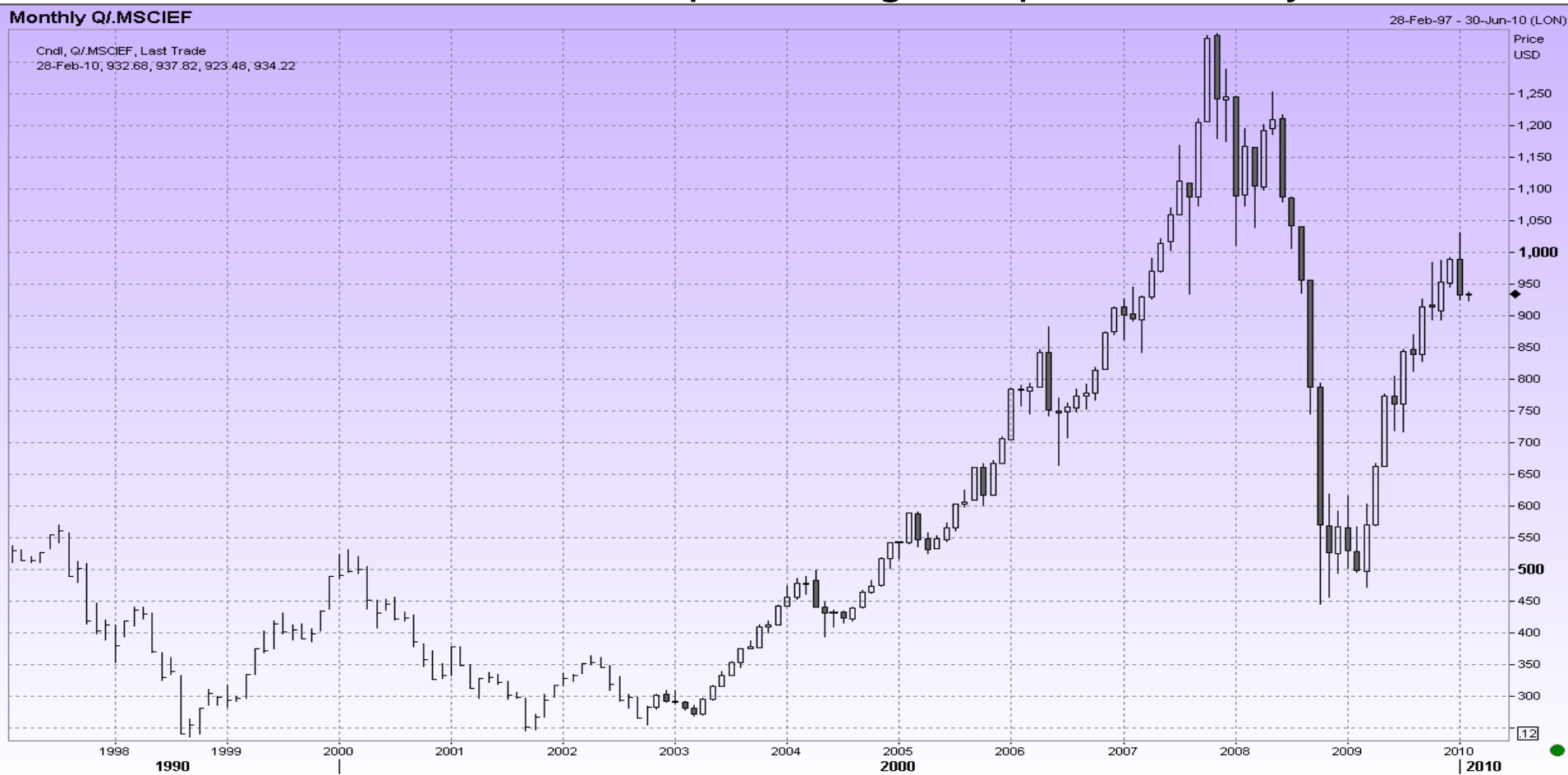
Pasaules akciju tirgus

Biržas indekss	P/E(Bloomberg)	Ienesīgums par 1999. g.-2007. g.	Par 2003. g.-2007. g.	Par 2008. g.	Par 2009. g.	Par 2010. g. janvāri
DJI (ASV)	15.3	44.5%	59.0%	-33.8%	18.8%	-3.5%
S&P 500 (ASV)	18.7	19.4%	66.9%	-38.5%	23.5%	-3.7%
Nasdaq Comp. (ASV)	35	21.0%	98.6%	-40.5%	43.9%	-5.4%
GDAX (Vācija)	55	61.3%	178.9%	-40.4%	23.8%	-5.8%
N225 (Japāna)	-	10.6%	78.4%	-42.1%	19.0%	-3.3%
FTSE (Anglija)	53.8	8.2%	61.5%	-31.0%	23.2%	-4.2%
CAC (Francija)	15.9	42.3%	83.2%	-42.7%	22.3%	-5.0%
RTS (Krievija)	27.2	3783.1%	537.9%	-72.4%	128.6%	1.2%
SSEC (Ķīna)	31.1	359.1%	287.4%	-65.4%	80.0%	-8.8%
KOSPI (Koreja)	21.4	237.3%	202.3%	-40.7%	49.7%	-4.8%
SENSEX (Indija)	24.3	564.1%	500.7%	-52.4%	81.0%	-6.3%
Bovespa (Brazīlija)	20.6	841.7%	467.0%	-41.2%	82.7%	-4.6%
PFTS (Ukraina)	-	5345.3%	1946.4%	-74.4%	90.4%	10.6%
KASE (Kazahstāna)	16.1	#DIV/0!	1754.3%	-62.1%	79.9%	-7.3%
MSCI WD (Pasaules)	-	38.3%	100.6%	-42.1%	27.0%	-4.1%
MSCI EM (Attīstības valstis)	-	318.1%	326.6%	-54.5%	74.4%	-5.6%

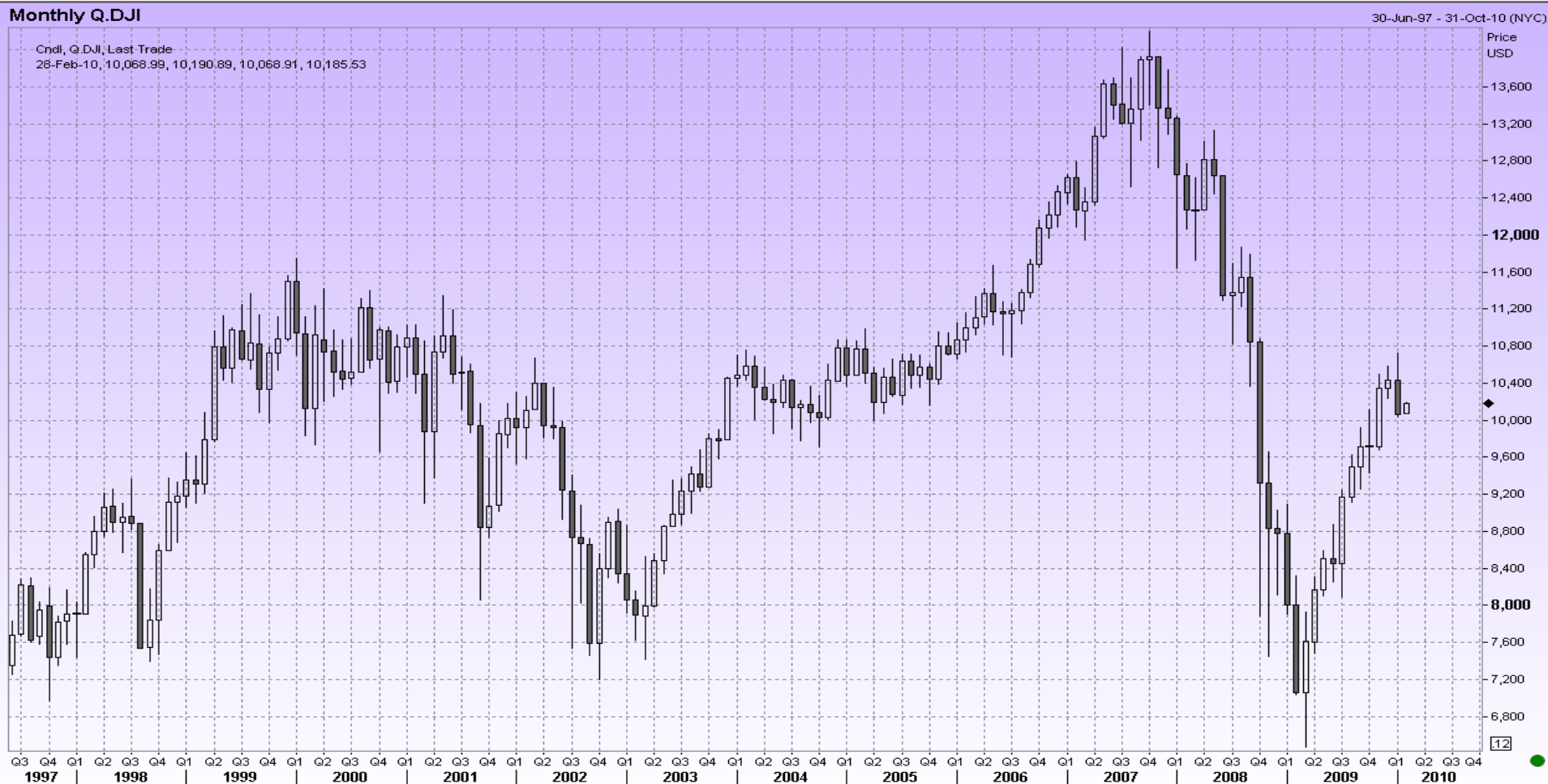
Bankas Morgan Stanley aprēķinātais pasaules akciju tirgus indekss MSCI World janvāri noslēdza ar kritumu par 4,1%, kas kļuva par indeksa vislielāko kritumu kopš 2009. gada "pavasara rallija" laikiem.

Bankas Morgan Stanley aprēķinātais attīstības akciju tirgus indekss MSCI EM noslēdza janvāri ar kritumu par 5,6%, kas arī kļuva par indeksa maksimālo kritumu kopš 2009. gada “pavasara rallija” laikiem.

Amerikas "blue chips" indekss DJI janvārī parādīja vienu no mazākajiem kritumiem attīstīto indeksu starpā – par 3,5%. Rezultātā indeksa kopējie zaudējumi no 2007. gada maksimuma pieauga līdz 30%.

Par krituma līderi mūsu vēroto indeksu starpā janvārī kļuva Ķīnas SSE, kas mēneša laikā bija zaudējis 8,8%. Šo kritumu lielā mērā izprovocēja varas, kuras janvāra beigās aktivizēja savas darbības, vērstas uz ekonomikas kreditēšanas ierobežošanu.

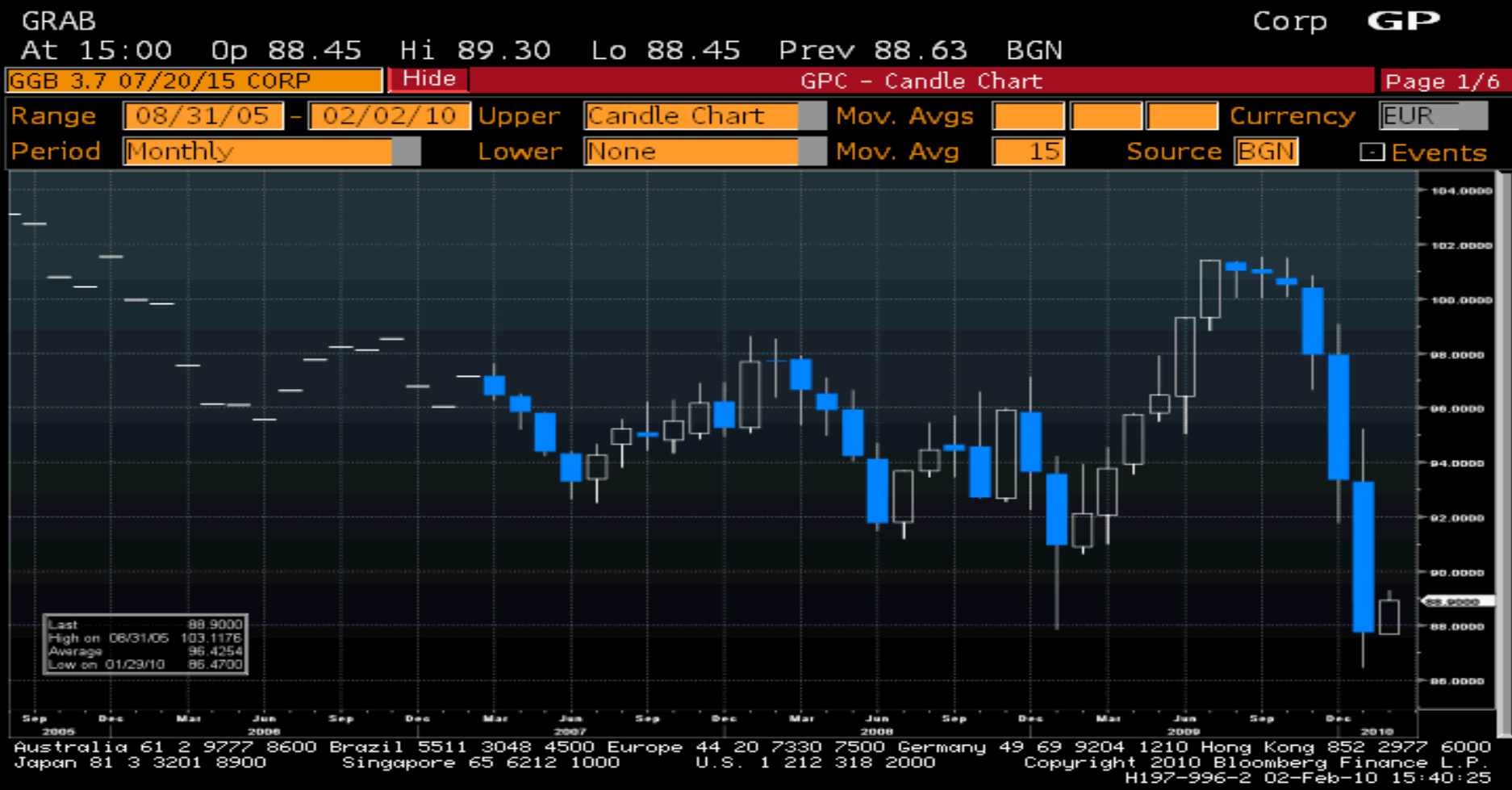

- Pasaules obligāciju tirgū janvāris noritēja mierīgi ar nelielām cenu izmaiņām gan attīstības, gan attīstīto valstu sektorā.
- Par izņēmumu kļuva Grieķijas vērtspapīri, kuriem turpinājās kritums uz šīs Eirozonas dalībvalsts finanšu problēmu fona.
- Par to, ka obligāciju tirgus galīgi pārvarēja krīzi, liecina arī Bloomberg dati, saskaņā ar kuriem korporatīvo obligāciju izvietošana ASV 2009. gadā pārsniedza pirmskrīzes 2007. gada rādītājus.
- Janvārī attīstības valstu valsts parādu indekss EMBI+ parādīja nelielu kritumu – par 0,1%, bet spreds pret Amerikas treasures pieauga par ievērojamiem 34 b.p., līdz 3,08%, treasures pieauguma (un to ienesīguma krituma) dēļ.
- Attiecīgi, atsevišķajos valsts vērtspapīru nacionālajos sektoros bija vērojams ne tikai pieaugums, bet arī kritums.
- Par pieauguma līderiem kļuva Jamaikas un Ukrainas vērtspapīri, kuriem vērtība palielinājās par 13,7% un 9,5% attiecīgi.
- Starp krituma līderiem izrādījās Argentīnas vērtspapīri, kuri krita par 6%.
- Attīstības valstu korporatīvie parādi janvārī uzrādīja pieaugumu, un to indekss CEMBI mēneša laikā pieauga par 1,2%, bet arī šeit spreds pieauga par 18 b.p. līdz 3,45%.
- Par cenu pieauguma līderiem šeit kļuva Bahreina un Venecuēlas vērtspapīri, kuri pieauga par 11,3% un 8,9% attiecīgi.

- Par krituma līderiem izrādījās Turcijas korporatīvie vērtspapīri, kuri zaudēja 2,5% no savas vērtības.
- Krievijas korporatīvo parādu indekss RUBI šoreiz parādīja lielāku pieaugumu, nekā vidējais attīstības tirgū – par 1,9%, un šeit spreads bija pieaudzis tikai par 5 b.p. līdz 405 b.p.
- Kas attiecas uz attīstīto valstu valsts vērtspapīriem, šeit janvārī bija vērojams cenu pieaugums, atkal izņemot Grieķiju, kuras 10-gadu bondi mēneša laikā zaudēja nozīmīgus 6,5%.
- Amerikas garie vērtspapīri janvārī parādīja labu pieaugumu, kaut arī tam izdevās kompensēt tikai pusi no 2009. gada decembra zaudējumiem.
- Mēneša laikā 30-gadu bondu cenas pieauga par 2,5%, bet ienesīgums krita no 4,66% līdz 4,49%.
- Amerikas benchmark – 10-gadu valsts vērtspapīri mēneša laikā pieauga par 2%, un to ienesīgums krita no 3,86% līdz 3,59%.
- Kas attiecas uz Vācijas bundiem, arī šeit bija vērojams cenu pieaugums, bet tas bija nedaudz mazāks, nekā Amerikas.
- Rezultātā 10-gadu bondu ienesīgums krita no 3,4% līdz 3,2%.

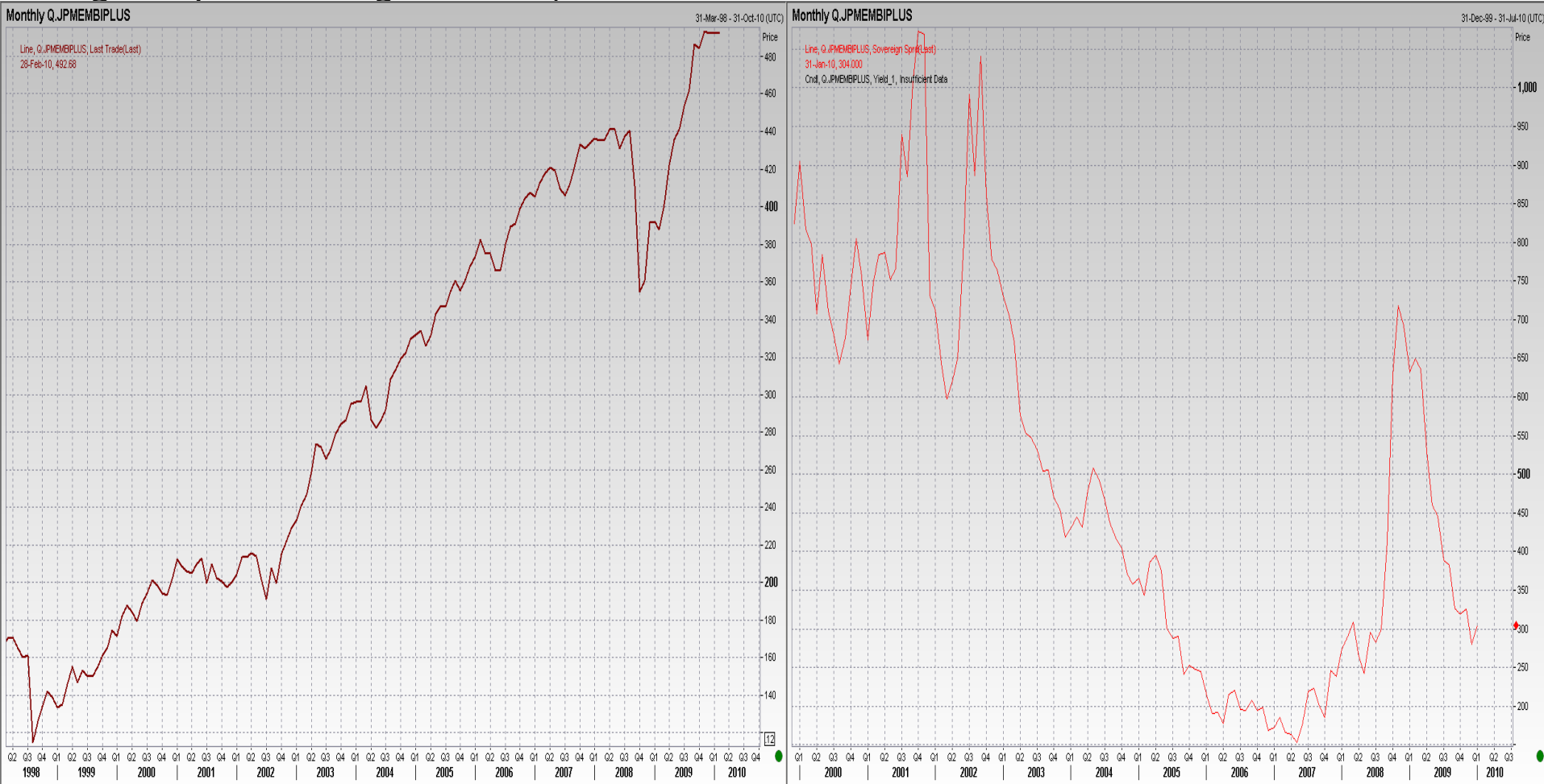
Pasaules obligāciju tirgus

Grieķijas 10-gadu valsts vērtspapīri janvārī zaudēja vēl 6,5% no savas vērtības, sekojot cenu kritumam par 5% 2009. gada decembrī. 3 pēdējo mēnešu laikā vērtspapīru ienesīgums pieauga no 3,6 % līdz 6,4%, bet spreds pret Vācijas bundiem pieauga līdz 300 b.p.

Pasaules obligāciju tirgus

Attīstības valstu valsts parādu indekss EMBI+ janvāri noslēdza ar nenožīmīgu kritumu par 0,15%, palielinot savu spriedu par 34 b.p. līdz 308 b.p. Indeksa spreds pagaidām nav atgriezies pie pirmskrīzes līmeņiem, paliekot aptuveni par 150 b.p. augstāk par 2007. gada līmeņiem.

Pasaules obligāciju tirgus

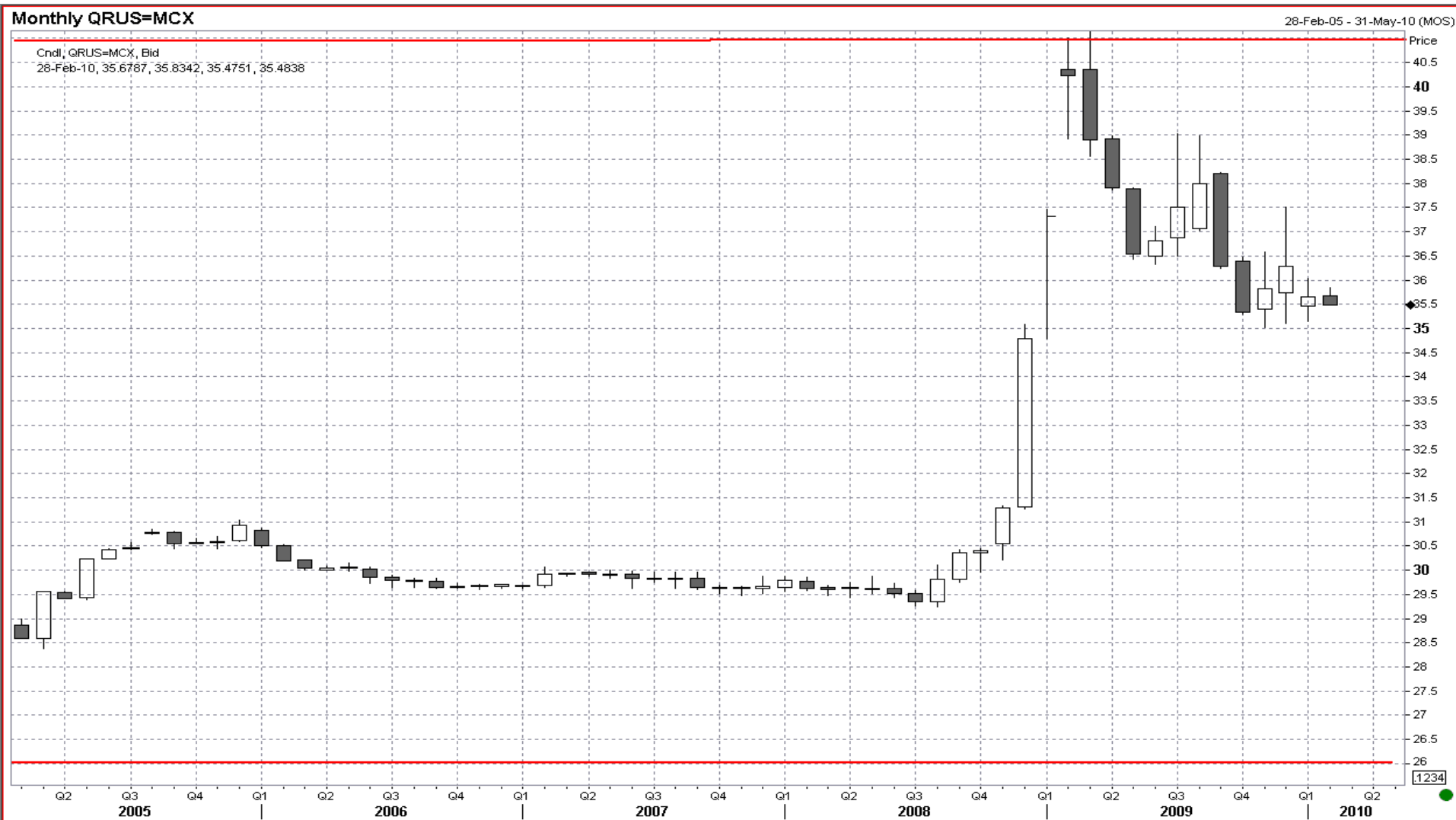
10-gadu Amerikas valsts vērtspapīri janvārī pieauga, un pēc mēneša tirdzniecības rezultātiem to ienesīgums krita no 3,86% līdz 3,59%.

- Janvārī tirdzniecība valūtu tirgū, tāpat kā visos pēdējos mēnešos, notika samērā mierīgi.
- Joprojām attīstības valūtu tirgos nebija vērojams īpašs cenu kritums pret attīstītām valūtām.
- Par izņēmumu kļuva Venecuēlas bolivārs, devalvētais par 50%, kam, acīmredzami, ir mērķis atrisināt valsts problēmas ar budžetu.
- Krievijas rublis janvārī noslēdza ar nelielu samazinājumu pret eiro-dolārs grozu, kas pilnībā notika pirmajā svētku nedēļā.
- Pasaules attīstīto valūtu tirgū janvāris, tāpat kā decembris, pārsvarā iezīmējās ar dolāra pieaugumu pret citām vadošām pasaules valūtām.
- Dolāra pieaugums pret tā galveno konkurentu – eiro – mēneša laikā sastādīja 3,3%.
- Taču tos pašus 3,3% dolārs ir mēneša laikā zaudējis pret Japānas jenu.
- Rezultātā dolāra indekss mēneša laikā ir pieaudzis par 2%.
- Nesenais dolāra pieaugums un eiro vājināšanās daži analītiķi mēģina izskaidrot ar uzticības pret eiro zudumu uz Grieķijas problēmu fona.
- Taču, mūsaprāt, tā ir parasta tirgus kustība (pretējā gadījumā eiro kritums būtu krasāks).
- Mūsu ilgtermiņa prognoze eiro/dolārs tirgum paliek nemainīga – 2-3 gadu laikā pāra cena var pietuvoties paritātei (1EUR = 1USD).

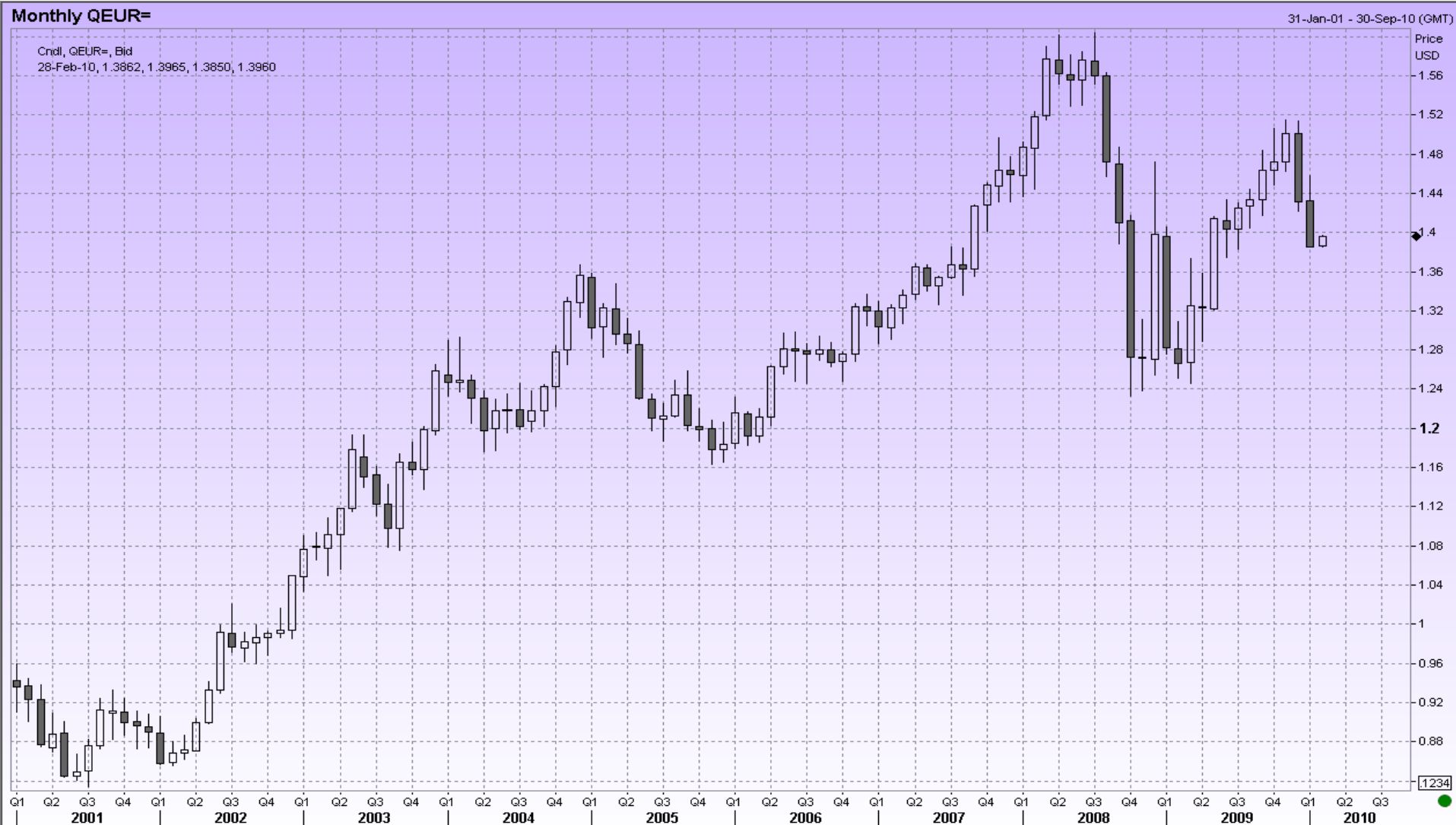
Pasaules valūtu tirgus

Rubļa pret eiro-dolārs grozu kustības grafiks. Dati pa mēnešiem.

Pasaules valūtu tirgus

Eiro pret dolāru kustības grafiks. Dati pa mēnešiem.

- Šis apskats ir paredzēts izmantošanai tikai informatīvos nolūkos un nevar tikt uzskatīts par ieguldījumu rekomendācijām, ieguldījumu pētījumiem, ieguldījumu konsultācijām. Apskaļa autors ir IPAS „AB.LV Asset Management” (jur. adrese: Elizabetes ielā 23, Rīgā). Šajā apskatā norādītā informācija iegūta no avotiem, kas finanšu tirgos tiek uzskatīti par uzticamiem, tomēr IPAS „AB.LV Asset Management” neuzņemas atbildību par iegūtās un sniegtās informācijas precizitāti un pilnību.
- Jebkuras personas veiktajam ieguldījumu darījumam pilnībā jābalstās uz personīgo pieredzi, lēmumiem, sava finanšu stāvokļa un risku novērtējumu. Dati par finanšu instrumentu ienesīgumu nekādā gadījumā netiek uzskatīti par ienesīguma garantiju vai rādītāju nākotnē. IPAS „AB.LV Asset Management” neuzņemas atbildību par jebkuru personu zaudējumiem, kas radušies izmantojot šos apskatus savu ieguldījumu veikšanai.
- Sagatavojot šo tirgus un atsevišķu finanšu instrumentu apskatu tika izmantotas tehniskās, fundamentālās un ekspertu analīzes metodes. Ar ekspertu analīzi ir domāta metode, kas balstās uz ekspertu vērtējumiem — situācijas vērtējumiem, izdarītiem pamatojoties uz apskata autora ilggadīgu pieredzi un intuīciju.
- Apskatā atspoguļotie fakti un viedokļi atspoguļo stāvokli un situāciju apskata sagatavošanas brīdī. Apskata autors nepaziņos par apskatā atspoguļotās situācijas un viedokļa izmaiņām.
- Apskatā minētie emitenti nav iepazīstināti ar apskata saturu.
- Informācija par riskiem, kas ir saistīti ar ieguldījumu darījumiem, atrodas šeit <http://www.ab.lv/private/investments/brokerage/risk/>